№3 Бейше Урстомбеков атындагы жалпы билим берүүчү орто мектеби

Класстык саат

Тема: Мен – Кыргызстандын жаранымын!

2ª класс

Класс жетекчиси: Карынбаева Аида

2022-2023-окуу жылы

МЕН — КЫРГЫЗСТАНДЫН ЖАРАНЫМЫН!

Максаттары:

Билим берүүчүлүк:

— окуучулар Жаран, Кыргыз жараны деген түшүнүктөрдү аныкташат;

Өнүктүрүүчүлүк:

— коомдогу (үй-бүлөдө, класста) укуктарды жана милдеттерди түшүндүрүшөт;

Тарбия берүүчүлүк:

— коомдо жарандык укуктарын жана милдеттерин аныкташат;

Керектүү ресурстар: балдардын сүрөттөрү, плакат, фломастерлер.

Сабактын жүрүшү

1-Тапшырма. Топтордо иштөө. Мугалим жаш өзгөчөлүгүнө жараша балдардын сүрөттөрүн таратат (мугалим өзү даярдайт). Сүрөттөрдү карагыла. Бул балдар Кыргызстандын ар кайсы аймактарында жашашат. Сүрөттү тандап, ушул каарман жөнүндө айтып бергиле: Анын аты ким? Ал канча жашта? Ал кайда жашайт? Ал ким менен жашайт? Ал эмне кылганды жакшы көрөт?

Жалпы топто талкуулоо:

1. Каарман менен силердин кандай окшоштугуңар бар?
2. Каармандан эмнеңер менен айырмаланасыңар?
3. Бул балдар үй-бүлөдө, мектепте кандай укуктарга ээ?
4. Бул балдар үй-бүлөдө, мектепте кандай милдеттерди аткарышат?

Келгиле, балдар, "Жаран" деген сөз эмнени билдирерин аныктап көрөлү.

Кыргыз жараны – бул Кыргызстанда жашаган, коргоого алынган, улутуна, динине, кайсы үй-бүлөдө туулганына карабастан укуктары жана милдеттери бар адам.

2-Тапшырма. Балдар, келгиле, Кыргыз Республикасынын Балдардын укуктары жөнүндө Мыйзамды (Конвенцияны) окуйлу. Каармандардын жашоосунда кандай укуктар сакталып жатканын билели. http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/17444?cl=ru-ru

Мугалим балдардын укуктары жөнүндө Конвенциянын беренелерин окуп, каармандарга таянып, талкуу жүргүзөт.

Конвенциянын беренелери	Мугалимдин суроолору
1-Берене «18 жашка чейинки ар бир адам» бала болуп эсептелет.	Сүрөттөрдөгү каармандардан кайсынысын бала дейбиз?

7-Берене Бала төрөлгөндөн кийин ысымга, ошондой эле ата-энелик камкордукка укуктуу.	Каармандардын аттары ким?
8-Берене Бала өзүнүн инсандыгын жана жарандыгын сактоого укуктуу.	Сүрөттөгү балдар эмнеси менен айырмаланат? Алар кайсы өлкөнүн жарандары?
12-Берене Бала өзүнө тиешелүү бардык маселелер боюнча өзүнүн көз карашын билдирүүгө укуктуу.	Балдарга бир нерсе жакса же жакпаса өз оюн айта алабы?
16-Берене Баланы таарынтканга эч кимдин укугу жок.	Кимдир бирөө баланы таарынтып алса, ал кимден жардам сураса болот?
18-Берене Баланын тарбиясы жана өнүгүшү үчүн биринчи кезекте ата-эне жоопту.	Балага биринчи кезекте ким жооп берет?
24-Берене Мыйзам баланын ден соолугуна кам көрүү укугун кепилдейт.	Балдары ооруп калса, ата-эне кайда кайрылса болот?
28-Берене Ар бир бала мектепте окууга укуктуу жана милдеттүү.	Сүрөттөрдөгү каармандардын кайсынысы мектепке барат?
31-Берене Бала эс алууга, оюндарга катышууга, искусство менен алектенүүгө укуктуу.	Каармандарыңар спорттун кандай түрү менен машыгат? Кайсы искусство менен алектенет?
32-Берене Бала анын ден соолугуна, билим алуусуна зыян	Балдар кандай үй жумуштарын жасай алат?

келтирүүчү иштен корголгонго укуктуу.	

3-Тапшырма. 4 топто иштөө. Плакат түзгүлө: «Үй-бүлөдө менин укугум", "Үй-бүлөдө мен милдетим», «Мектепте менин укугум», «Мектепте менин милдетим».

Төмөндөгү сүрөттөрдү, 1-тапшырмадагы каармандардын сүрөттөрүн колдонгула. (Мугалим сүрөттөрдү толуктай алат)

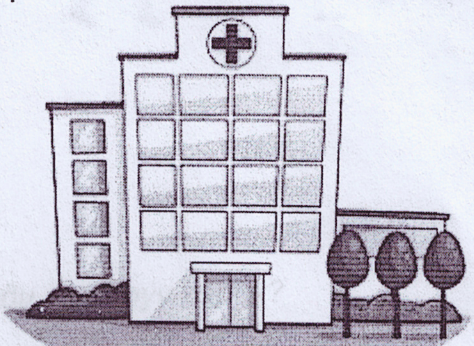

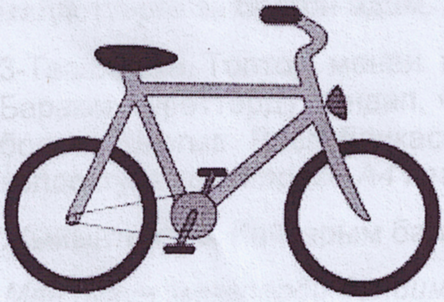

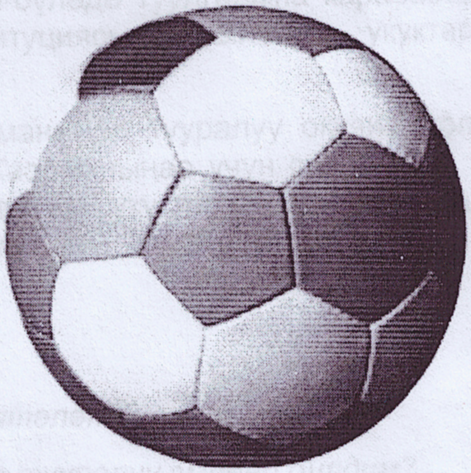

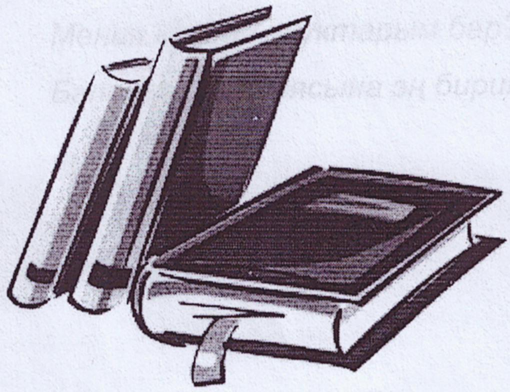

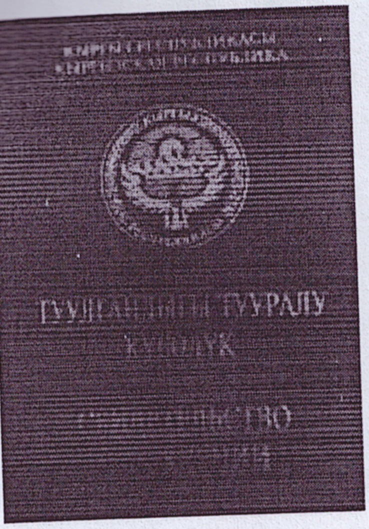

Жыйынтыктоо. Кайтарым байланыш.

Кыргыз жараны деген эмнени билдирет?

Силердин кандай укуктарыңар бар?

Үй-бүлөдө, мектепте кандай милдеттерди аткаруу керек?

Кыргызстандын жараны деген эмнени билдирет (Кыргыз жараны)?

Кыргыз жараны – бул Кыргыз Республикасынын туулгандыгы тууралуу күбөлүгү же паспорту бар, улутуна, динине, кайсы үй-бүлөдө туулганына карабастан Кыргыз Республикасынын Мыйзамына (Конституциясына) ылайык укуктарга жана милдеттерге ээ болгон адам.

3-Тапшырма. Топтор менен иштөө. Каарманыңар тууралуу окуяны толуктагыла. Баракка сүрөттөрдү тандап, чаптагыла. Каарманыңар үчүн сүрөттөрдү тартсаңар болот. Кыргыз Республикасынын Балдардын укуктары жөнүндө Конвенцияны колдонгула *(топторго А4 кагаз таратылат).*

Жыйынтыктоо. Кайтарым байланыш.

Мен бүгүн эмнелерди билдим?

Канча жашка чейин адам бала болуп эсептелет?

Балдардын укуктары жөнүндө Конвенция тууралуу эмнени билдим?

Менин кандай укуктарым бар?

Баланын тарбиясына эң биринчи ким жооптуу?

№3 Бейше Урстомбеков атындагы жалпы билим беруучу орто мектеби

Класстык саат

Тема: *« Эл биримдиги көп түрдүүлүктө»*

Класс жетекчиси: Абдрасулова Айзаада

Сабактын темасы: *«Эл биримдиги коп турдуулукто»*

Сабактын максаты:

Билим беруучулук: Окуучулар Кыргызстан – коп улуттуу мамлекет экендигин, андагы коп турдуулукту сактоо, толеранттуулуктун денгээлин жогорулатуу жана жарандык биримдикти кучотуу жонундо маалымат алышат.

Онуктуруучулук: Окуучулар берилген маалыматттарды талдап, сынчыл ой жугуртуу,баалоо кондумдоруно ээ болушат.

Тарбия беруучулук: Окуучулар улуттар аралык ынтымак, биримдиктин, толеранттуулуктун маанилуулугун билишет.

Сабактын тиби: Жаны теманы тушундуруу

Сабактын жабдылышы: КРнын мамлекеттик гимни, таркатма материалдар, флипчарт- ватман, маркер, слайддар ж. б.

Сабактын журушу:

1. **Уюштуруу /** мотивация

Саламатсынарбы, балдар! 2022-2023- жаны окуу жылынар менен куттуктайм! Сабагыбызды биз учун ыйык болгон Кыргыз Республикасынын гимни менен баштайбыз! (Гимн ырдалат)

Балдар келгиле, биз, «Мен сыймыктанам…» деген теманын алкагында баарлашып королу. Ар бирибиз «Мен сыймыктанам …» деп, бирден суйлом айталы.

Окуучулардын билимин актуалдаштыруу

Анда эмесе, ырга конул бургула.

Мен сыймыктанам

Атабыз Манас эр менен,

Ак калпактуу тоо менен.

Ажайып кооз жер менен, суйкайган сулуу кол менен

Баа жеткис каада салт менен.

Сыймыктанып келебиз,

Коп улуттуу эл менен.

Бул ырдан эмнени байкадынар? Бугунку сабагыбыз эмне жонундо болот деп ойлойсунар?

Озунор байкагандай , биздин бугунку ото турган сабагыбыз «Эл биримдиги коп турдуулукто» деп аталат. Эл биримдиги , коп турдуулук деген создун маанисин кандай тушуносунор?(Балдардын ойлору) Биз бугун сабагыбызда Мекенибиздеги коп турдуулукту сактоо, толеранттуулуктун денгээлин жогорулатуу, жарандык биримдикти кучотуу жана улуттук баалуулуктарды билебиз.

Жаңы теманы түшүндүрүү (10 мүнөт) Анда эмесе, көп түрдүүлүктүн аныктамасын карап көрөлү.

Көп түрдүүлүк – бул бизди окшош да, айырмалуу кыла турган белгилер. (окшоштук жана айырмачылык бизди [illegible] бир бөлүгү).
Адам катары биздин айырмачылыгыбызга караганда, окшоштуктарыбыз көп (окшош адамдардын ортосунда д айырмачылыктар бар).
Айырмачылыктар мааниге ээ.

Эми бул аныктаманы чечмелөө үчүн 1, 2, 3 деп санап 3 топко бөлүнөбүз. Доскага көңүл буралы. *Доскад* *улуттар жана сапаттар жазылып коюлган*, кайсы улутка кандай сапат тиешелүү экендигин талкуулап, жазыл топтон бирөө айтып берет.

Улуттар:

1. [illegible]
2. Орустар
3. Немистер
4. Италиялыктар
5. Французздар
6. Япондор
7. Испандыктар
8. Казактар
9. Дуңгандар

Сапаттар: так, пунктуалдуу, берешен, сулуу, тыкан, достукка бекем, ач көз, акылдуу, түнт, жагымдуу. 3 то топтор боюнча ойлорун билдирет, мисалы, кыргыздар – берешен, немистер – так, пунктуалдуу, французздар сулуу ж.б.

Балдар, ар бир улутка тиешелүү сапаттарды аныктап алдык. Эмне үчүн ар бир улутка ушул сапаттар ган тиешелүү деп ойлойсуңар? Ар бир улутта ушул сапаттардын бардыгы болушу мүмкүнбү? Албетте, мүмкүн. Ар би улутта так, пунктуалдуу, берешен, сулуу, тыкан, достукка бекем, ач көз, акылдуу, түнт, жагымдуу ж.б сапаттагы адамдар бар. Демек, Кыргызстанда жашаган улуттар ар түрдүү, бирок адам катары окшоштугубуз көп айырмачылыгыбыз бар. Бул жерден көп түрдүүлүк жана иденттүүлүк келип чыгат.

Мекенибиз – бүткүл кооздуктун, сулуулуктун жана көп улуттардын өлкөсү – Кыргызстан. Кыргыздардан башк орустар, өзбектер, тажиктер, дунгандар, украиндер, уйгурлар, немистер, корейлер, казактар, чечендер ж.б улуттар жашашат. Биздин өлкө Кыргызстан элдеринин улуттарынын тең укуктуулугун, толеранттуулугун маданиятын жогору коет. Кыргызстанда жашаган ар улуттун өкүлдөрүн улуттар арасындагы ынтымак бириктирет Биз, кыргызстандыктар, ар түрдүү маданияттын, каада-салттардын жана көп тилдүүлүктүн көп түрдүүлүгү менен [illegible] мамлекетпиз!

Мугалим: анда, текст менен таанышып, тема коюп, негизги ойду аныктап көрөлү (топторго текс таратылып берилет, 15 мүнөт)

Биздин ата-бабаларыбыздын жери – Ала-Тоо, кыргыз элинин бешиги. Кайда барбагын, ак мөңгүлүү Ала-Тоолорд мекени. Шаркырап аккан көк кашка сууларга, карагайлуу токойлорго бай. Гүлгө оронгон жайлоолору сансыз малг толгон, жашыл өрөөнүндө түнкүсүн жылдыздан көп оттор жанган кыштак, шаарлар. Бул биздин Мекенибиз, бу Биздин тарыхыбыз жана маданиятыбыз, улуттук баалуулуктарыбыз. Мамлекет үй-бүлөдөн куралган сымал, Ат [illegible] ар бир адамдын туулуп-өскөн жеринен, башкача айтканда, кичи ата мекенинен түзүлөт. Кичи мекен – бу [illegible], биздин ата-энелерибиз жашаган жана ата-бабаларыбыз жашап өткөн жер.

Биздин өлкө – уникалдуу. Буга анын географиялык жайгашуусу өбөлгө болуп турат: бул жерде коңшулаш жашага [illegible] улуттар менен элдердин маданияттары, үрп-адаттары жана салт-санаалары жөн эле туш келбестен бири-бирине жуурулушуп, кошулуп турат. Азыр Кыргызстанда улуттук бөтөнчөлүктү, улуттук аң-сезимди Кыргызстанда жашаган бардык этникалык топтордун татыктуу жашоосу үчүн мүмкүнчүлүктөр түзүлгөн. Ата мисалы, Кыргыз-Америка, Кыргыз-Орус, Кыргыз-Өзбек, Кыргыз-Казак университеттери, театрлары бар. Бул башк улуттарга болгон улуттардын өз тили, маданиятынын өнүгүсүнө болгон камкордук.

Кыргызстанды 120 жакын ар улуттун өкүлдөрү мекендейт. Ар бир элдин тили, үрп-адаттары жана каада-салттар бар. Каада-салттар – бул коомдогу адамдардын жүрүм-турум эрежелери, алар кылымдар бою түптөлүп, муунда муунга өтүп келе жатат. Кыргызстанда жашаган бардык элдер үчүн эң негизги каада-салт – бул улуун урматтоо. Азыркы мезгилде меймандостук, улууну урматтоо, өз ара жардамдашуу Кыргызстанда жашаган бард элдердин жагымдуу салтына айланган. Кыргызстандын баа жеткис байлыгын ажайып табиятынын кооздугу жан ынтымактуу, биримдиктүү, толеранттуу көп улуттуу эли түзөт.

Балдар, «Сабырдын түбү – сары алтын", "Таш менен урганды аш менен ур", "Оң колуңдун ачуусун, сол колу менен бас" (кыргыз макалдары), "Токтоо болуп, орой сөздү оозго алба, Оройлуктан көңүлдөр муздайт кайра (Жусуп Баласагын) деп айтылган улуу накыл сөздөр кластердеги кайсы сөздү чечмелеп турат. *(окуучуларды [illegible])*. "Толеранттуулук " деген сөздү мурда уктунар беле? Бул сөз эмнени түшүндүрөрүн билесиңерби Эгерде бардык адамдар бири бирине окшош болсо жана эч бир айырмаланбаса, анда эмне болмок? Бизди [illegible] болгонубуз жакшыбы же жаманбы? (окуучулардын жоопторун угуу керек).

Адамдар өздөрүнүн айырмалануучу белгилери менен бири-бирин толуктап турат. "... Толеранттуулук бизди дүйнөнүн маданиятынын бай көп түрдүүлүгүн сыйлоону, кабыл алууну жана туура түшүнүүнү билдирет Толеранттуулук – бул адам укугун, ... демократияны жана укук тартибин ... бекемдөөгө өбөлгө түзүүчү милдет (Толеранттуулук принциптеринин декларациясы. ЮНЕСКО. 1995-ж. 16-ноябрь 5.61. резолюциясы). Дүйнөнү көптөгөн өлкөлөрүнүн тургундары Толеранттуулуктун эл аралык күнүн же Чыдамдуулук күнүн белгилешет.

Толеранттуулук: билимге, ачыктыкка, баарлашууга жана ойлордун эркиндигине, адамгерчиликке ишенимдерге, тынчтыкка жана ынтымакка өбөлгө түзөт. Толеранттуулуктун негизги максаты – башкаларды пикирине, ишенимине, жүрүм-турумуна, маданиятына, саясий коз карашына, улутуна түшүнүү менен мамил жасоо, чыдамдуулук көрсөтүү, башка адамдарды сыйлоо жана түшүнүү.

Мугалим: Кымбаттуу балдар! Толеранттуу инсан, толеранттуу үй-бүлө кандай сапаттарга ээ болуш керек Окуучулар менен бирдикте:

— чыдамкай жана сабырдуу;

— башкалардын пикирлери жана кызыкчылыктары менен эсептеше билген;

— чыр-чатакты ишендирүү жана өз ара түшүнүү жолу менен чече билген;

— камкор, сылык жана сыпаа;

— айлана-чөйрөсүндөгүлөрдү сыйлаган жана алар аны сыйлаган адам;

— өзүнүн жана башкалардын укуктарын сыйлаган, башкаларды уга билген;

— камкор, башкалардын кубаныч-кайгысына ортоктош, колдоочу;

— өз мектебинин, шаарынын, Кыргызстандын патриоту, анын гүлдөп-өсүшүнө камкордук көргөн;

— жаратылышты жана маданиятты сактаган;

— эмгекчил, көз карандысыз, бактылуу, өз алдынча адам.

Кайтарым байланыш (3 мүнөт)

— Бул сабактан кандай жаңы маалымат алдыңар?

— Кайсы маалымат силер үчүн өтө маанилүү болду?

— Көп улуттуу өлкөдө кандай сапаттарга ээ болушубуз керек?

— Кыргыз жараны кандай болуш керек?

Жыйынтыктоо (3 мүнөт)

Демек, толеранттуу инсан, толеранттуу үй-бүлө Толеранттуу өлкөнү түзөт. *Кыргыз элинин улутту баалуулуктарын, байлыктарын, кайталангыс өзгөчөлүктөрүн, мамлекетибиздин улуулугун даңктайлы изилдейли, муунга берели, унутпайлы! Ар бир Кыргызстанда жашаган көп улуттуу элибиз, мекендештериби журтубуздун алдында кызмат өтөйлү!*

Үйгө тапшырма:

Биз элбиз! — Эң байыркы кыргыз деген,
Бийик тоо! — Асман астын мекендеген.
Бир жашап, мейкин талаа, жер-суу менен,
Биримдик, ынтымагын бекемдеген!
Бараткан! Күн жолунун жарыгында,
Баатырдык – барактар бар тарыхында.
Кыргызстан көп улуттуу кең өлкөм,
Бирок менин өз журтумдун сүрү бар.
Көп улутту батыралган тең өлкөм,
Орусу бар, уйгуру бар, түркү бар.

Ушул ырга карата өз оюңарды жазып келгиле, же “Мен өлкөмдү өнүктүрүүгө кандай салымымды кош алам?” деген темада эссе жазып келгиле.

Эскертүү: Жогорудагы сабактын болжолдуу сценарийин мугалимдер өз чыгармачылыктары жан материалдарына ылайык байытып өтө беришет.